

Beslissing

Klachtnummer: KC 22 – 008
Klachtdatum: 21 april 2022
Klager: Klager
Verweerder: psychiater, zorgverantwoordelijke
Betreft: Kamerprogramma, beperking telefoongebruik
en beperking bewegingsvrijheid

Verloop van de behandeling van de klacht

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klachten die de klager op 21 april 2022 heeft ingediend. De eerste klacht is gericht tegen het kamerprogramma dat in de periodes 21 maart tot en met 28 maart 2022 en 17 april tot en met 19 april heeft plaatsgevonden. De tweede klacht is gericht tegen het beperken in de vrijheid om het eigen leven in te richten, concreet het innemen van klagers telefoon. De derde klacht is gericht tegen het beperken van de bewegingsvrijheid door het innemen van vrijheden.

De verweerder heeft op 22 april 2022 een verweerschrift ingediend. Partijen hebben afschriften van elkaars stukken ontvangen.

Op 28 april 2022 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden. Tijdens deze hoorzitting waren aanwezig:

- klager en de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp);
- verweerder (aanwezig via Teams).

De klachtencommissie die de klacht op de zitting heeft behandeld bestond uit:

- de heer mr. H. Dontje, voorzitter;
- de heer M. Tervoort, psychiater n.p.;
- mevrouw R. Gros, klinisch psycholoog n.p. /psychotherapeut.

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw N.O.M. Woestenburg, waarnemend secretaris.

De voorzitter heeft voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Zijn bevindingen zijn met de andere leden van de klachtencommissie gedeeld.

Toelichting van klager

De voorzitter vraagt aan klager of zijn klacht met name gaat over de formele aspecten (er is geen schriftelijke beslissing voor de beperkingen) of ook over de inhoud. Klager antwoordt dat hij zowel klaagt over het niet ontvangen van beslissingen als over de inhoud; hij is het niet eens met de opgelegde beperkingen.

Klacht 1: kamerprogramma

Voordat klager een kamerprogramma kreeg, mocht hij op onbegeleid verlof. Hij mocht de stad in, en hij is ook op bezoek geweest bij zijn moeder (landsverlof).

Het verlof hoefde niet schriftelijk aangekondigd te worden; hij kon aangeven bij de begeleiding wanneer hij weg wilde. Tijdens één van deze verloven is hij er twee dagen tussenuit geknepen. Klager geeft aan dat hij vindt dat zijn verblijf al veel te lang duurt; er wordt gezegd dat hij wordt overgeplaatst, maar dat wordt steeds uitgesteld.

Doordat de klager was weggebleven na zijn verlof, kreeg hij een kamerprogramma. Klager zegt dat hij zijn zelfwaardigheid kwijt was; hij kon niet douchen, mocht niet naar de groep, niet zelf zijn was draaien en had vrijwel geen contact met andere mensen. Hij overhandigt twee versies van zijn kamerprogramma aan de voorzitter. Dit 'individueel programma' werd hem dagelijks overhandigd. Op het programma is te zien dat hij een aantal keren per dag een kwartier op de groep mocht zijn, voor ontbijt of lunch en in de avonduren voor een kop koffie en om medicatie te halen. De avondmaaltijd ontving klager op zijn kamer en verder kon hij bellen voor medicatie en koffie. Bij het programma dat hij op 23 maart 2022 heeft ontvangen mocht hij drie keer per dag een kwartier op de groep zijn, bij het kamerprogramma in april mocht hij vier keer per dag een kwartier op de groep zijn.

Het kamerprogramma duurde de eerste keer een week en volgens klager was er geen duidelijke reden voor. Ook begrijpt hij niet goed waarom hij op de eerste dag een aantal uren in een andere (lege) kamer moest zitten. Het tweede kamerprogramma (17 april – 19 april) vond volgens klager plaats omdat hij gedeald had. Op hetzelfde moment is ook zijn telefoon ingenomen. Hij wilde wortelen van paddenstoelen verkopen. Hij begrijpt niet waarom hij geen legale drugs mag verkopen op de afdeling.

Volgens klager is hij niet akkoord gegaan met het kamerprogramma. Voor een korte periode vond hij het kamerprogramma niet erg. Op de eerste dag wilde hij graag naar bed, omdat hij onder invloed was en slecht had geslapen. Maar daarna werd het steeds verlengd. Klager geeft aan dat hij na een paar dagen boos werd en heeft gezegd dat hij het onwaardig vond, omdat hij nauwelijks in contact kwam met mensen.

De pvp licht toe dat er een 8:9 brief zou moeten zijn voor het kamerprogramma. Het gaat om insluiting en dan moet er altijd een brief worden geschreven. In het verweerschrift leest de pvp dat sprake was van overeenstemming, maar klager heeft met hem gebeld tijdens het kamerprogramma in maart om te zeggen en gaf aan dat hij het niet eens was met dat kamerprogramma. De pvp heeft klager geadviseerd met zijn behandelaar te praten, en als dat niet zou helpen dat hij opnieuw met de pvp kon bellen.

De pvp kan zich voorstellen dat klager niet direct op de eerste dag verzet heeft getoond; dat komt omdat klager had verwacht dat het kamerprogramma een dag zou duren en niet een hele week.

Klacht 2: inname telefoon

Klager zijn telefoon is ingenomen omdat hij gedeald had op de afdeling. Hij is het niet eens met deze inname en hij heeft hiervan geen schriftelijke beslissing ontvangen. Klager werd verteld dat er veel nummers in zijn telefoon staan die onbekend zijn, volgens hem komt dat omdat de kliniek hem met veel verschillende telefoonnummers belt. Na twee dagen kreeg klager een kliniektelefoon.

Tijdens de zitting worden geen verdere vragen gesteld of gelegenheid gegeven tot toelichting, omdat in het verweerschrift is aangegeven dat inderdaad een 8:9 brief geschreven had moeten worden.

Klacht 3: beperking bewegingsvrijheid

Klager begrijpt niet waarom zijn onbegeleid verlof is beperkt. Hij is gepakt voor verkoop van legale drugs. Hij wist niet dat hij geen legale drugs mocht verkopen, maar nu weet hij dat wel. Daarom is een beperking in zijn vrijheden niet meer nodig.

Klager heeft een afspraak met zijn regiebehandelaar dat als hij drugs gebruikt, hij drie dagen geen vrijheden heeft. Als hij weer drugs gebruikt binnen die periode, verdubbelt het aantal dagen. Deze keer heeft hij inderdaad meerdere keren gebruikt; hij zou daarom negen dagen beperking krijgen. Klager zegt dat de behandelaar zich niet aan zijn afspraak houdt, nu hij weken later nog steeds geen vrijheden heeft. Er wordt nu als reden gegeven dat hij meer beperkingen krijgt, omdat hij heeft gezegd dat hij drugs zou meenemen voor andere mensen op de afdeling.

Klager zegt dat drugsgebruik voor hem geen probleem meer is. Hij heeft zijn wildste jaren gehad, hij is nu halverwege de dertig en weet hoe hij met zijn probleem om moet gaan. Hij heeft wel nog zin om te gebruiken, maar heeft nu al een tijdje niet gebruikt. Bovendien heeft hij een oplossing voor zijn drugsprobleem; binnenkort wil hij beginnen met Concerta, dan is de lust aan drugs voorbij. In het verleden nam hij ook Concerta en toen heeft hij zeven jaar geen drugs gebruikt. Klager zegt dat de regiebehandelaar heeft aangegeven dat hij met de verslavingsarts gaat praten en dan met een voorstel voor medicatie komt.

De pvp geeft aan dat hij in het verweerschrift heeft gelezen dat sprake is van een wettelijk kader waarbinnen beperking van verloven is toegestaan en dat daarom geen 8:9 brief geschreven hoeft te worden. Dat is volgens hem niet waar. Op het moment dat een nieuwe inschatting wordt gemaakt op basis van de gezondheidstoestand van klager, moet er een nieuwe beslissing worden genomen. Dat iets in de zorgmachtiging staat wil niet zeggen dat je dat zomaar kan uitvoeren, alles moet eerst aangekondigd worden in een beslissing.

Nadat verweerder een toelichting heeft gegeven en klager nogmaals het woord krijgt, geeft klager aan dat hij schadevergoeding wil.

Toelichting van verweerder

Klacht 1: kamerprogramma

Verweerder geeft aan dat 'het kamerprogramma' wordt gemaakt door de sociotherapeuten. Het is een individueel dagprogramma, dat iedereen krijgt uitgereikt en waarop te zien is of je begeleide of onbegeleide momenten op de afdeling hebt en wanneer. Bij de ene patiënt zijn die momenten langer dan bij de andere patiënt. Het kamerprogramma is volgens verweerder geen insluiting, want de deur gaat niet op slot. Als de deur op slot wordt gedaan, dan wordt een 8:9 brief uitgereikt. Verweerder benadrukt dat hij de zorgverantwoordelijke is en niet de regiebehandelaar. Hij heeft geen dagelijkse omgang met klager en dat betekent dat niet verweerder, maar de sociotherapeuten informatie hebben over de samenwerking met klager. Als de sociotherapeuten niet het idee hebben dat de samenwerking voorbij is, dan wordt daarover ook geen terugkoppeling gegeven en komt er dus geen 8:9 brief. Die 8:9 brief komt er pas als er geen samenwerking meer is.

Verweerder begrijpt dat het kamerprogramma kan worden ervaren als drang of een duwtje in de rug. Hij geeft aan dat het vervelend te vinden als het als drang is ervaren door klager. Dat klager een beetje ageert tegen het programma, is volgens verweerder logisch omdat hij opdat moment drugs had gebruikt. Drugs is een probleem voor klager en als hij drugs neemt kan hij toenemend psychotisch worden. Op 19 januari 2022 bij het verlenen van de zorgmachtiging heeft de rechter

gezegd dat het niet gebruiken van drugs een essentieel onderdeel is van de behandeling. Als klager dan na een paar dagen terugkomt en veel drugs heeft gebruikt, en er blijkt wel nog samenwerking mogelijk, dan wordt dat als positief gezien. Omdat er samenwerking was en de deur niet op slot hoefde, was er volgens verweerder geen noodzaak voor een 8:9 brief. Hij zegt dat het mogelijk is dat de samenwerking te positief is ingeschat of dat klager niet voldoende tegengas heeft gegeven.

Verweerder geeft aan dat klager graag drugs wil blijven gebruiken. Verweerder denkt dat recreatief drugs gebruiken mét medicatie ernaast, wellicht mogelijk zou zijn, maar wanneer klager drugs gebruikt loopt het al snel uit de hand en blijft het niet alleen bij een joint. Het verleden wijst uit dat klager door drugsgebruik toenemend psychotisch wordt en dat dat zijn behandeling schaadt. Hij wordt dan onder andere seksueel ontremd en er is sprake van risico en schade voor hemzelf. Drie maanden geleden heeft verweerder hierover een gesprek gehad met klager. Zonder drugs zou klager goede stappen kunnen zetten in zijn behandeling.

Een van de leden van de klachtencommissie vraagt aan verweerder of resocialisatie zin heeft als er geen instemming van klager is voor de behandeling. Verweerder geeft aan dat klager wel van plan is om het drugsgebruik te minderen. Daarnaast geeft hij aan dat klager binnen houden ook niet zorgt voor vooruitgang, daarom wordt verlof wel geprobeerd. Op korte termijn is er volgens verweerder wel instemming over de behandeling, omdat klager in gesprek is met zijn regiebehandelaar over medicatie om drugsgebruik te beperken.

Klacht 2: inname telefoon

Geen verdere toelichting of vragen.

Klacht 3: beperking bewegingsvrijheid

Verweerder geeft aan dat hij geen 8:9 brief hoeft te schrijven omdat verloven binnen de zorgmachtiging vallen. Opname in de accommodatie vindt volgens hem altijd plaats naar gelang het behandelklimaat; het mag beperkt worden, zeker als tijdens dat verlof veel drugs wordt gebruikt, zoals bij klager. Het verlofbeleid kan wijzigen van begeleid naar onbegeleid verlof, meerdere keren per week of minder. Als voor alle verlofwijzigingen bij alle patiënten een 8:9 brief moet worden geschreven, dan zou dat een dagtaak betekenen. Volgens verweerder hoeft dit ook niet, hij heeft dit geverifieerd bij collega-psychiaters.

De voorzitter vraagt naar de aanzegbrief van 29 maart 2022 die in het dossier is gevonden. Verweerder weet niet waarom deze brief is geschreven. Omdat klager aangeeft dat hij de brief niet kent, vermoedt verweerder dat de brief ook niet is uitgereikt. De brief had volgens hem ook niet geschreven mogen worden, want er was geen 8:9 brief nodig omdat het beperken van verloven mag binnen de zorgmachtiging. De verwarring over wie de brief heeft geschreven, kan volgens hem komen doordat de brief niet door iedereen kan worden geschreven en daarom de dienstdoend psychiater wordt gevraagd om de brief te schrijven.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

Klager heeft een zorgmachtiging van 19 januari 2022 tot 19 januari 2023. Hij is opgenomen bij de zorgaanbieder sinds 23 september 2020. De drie klachtonderdelen zijn gericht tegen beslissingen tot het verlenen van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz). Concreet gaat het om insluiting (kamerprogramma), beperking in de vrijheid om het eigen leven in te richten (inname telefoon) en een beperking van de bewegingsvrijheid (verlof). De klachtencommissie kan deze klachtonderdelen beoordelen op basis

van artikel 10:3 van de Wvvgz en het Klachtenreglement klachten Wvvgz van de Regionale Klachtencommissie.

Beoordeling van de klacht

Verplichte zorg betreft zorg die ondanks verzet kan worden verleend op grond van een zorgmachtiging (artikel 3:1 van de Wvvgz). De zorgmachtiging van 29 oktober 2021 die een looptijd van een jaar kent noemt als verplichte zorgvormen onder andere insluiting, de beperking in de vrijheid om het eigen leven in te richten en beperking van de bewegingsvrijheid. Daarmee zijn de verplichte zorgvormen waar het in deze klachtzaak over gaat in overeenstemming met deze zorgmachtiging.

Op het moment dat verplichte zorg moet worden ingezet, wordt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg genomen op grond van artikel 8:9 van de Wvvgz. Elke vorm van verplichte zorg moet worden aangezegd aan de patiënt op het moment dat hiertoe noodzaak bestaat (artikel 3:4 Wvvgz). Verder kan de verplichte zorg alleen worden verleend als onderbouwd is dat het te verwachten nadeel zonder verplichte zorg voortkomt uit de psychische stoornis, verplichte zorg het uiterste redmiddel is en voldaan wordt aan beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid (artikel 3:3 Wvvgz).

Voor het kamerprogramma, de inname van de telefoon en beperking van het verlof zijn geen schriftelijke beslissingen in de zin van artikel 8:9 van de Wvvgz genomen. De klachtencommissie constateert dat partijen niet van mening verschillen over de vraag of schriftelijke beslissingen in de zin van artikel 8:9 van de Wvvgz zijn uitgereikt, maar zij verschillen van mening over de vraag of in dit geval een dergelijke beslissing moest worden genomen. Op elk van deze beslissingen wordt hieronder ingegaan.

Klacht 1: kamerprogramma

Klager had een kamerprogramma in de periodes 21 maart tot en met 28 maart 2022 en 17 april tot en met 19 april. Klager zegt dat hij het niet eens was met zijn kamerprogramma en dat daarom sprake was van verplichte zorg zoals bedoeld in artikel 3:2 lid 2 sub c van de Wvvgz (insluiting). Verweerder geeft aan dat de behandelaars en begeleiders veronderstelden dat sprake was van samenwerking met klager, waardoor er geen verplichte zorg werd toegepast en dus geen 8:9 brief nodig was.

De klachtencommissie overweegt ten eerste dat bij het opleggen van een kamerprogramma inderdaad sprake kan zijn van insluiting in de zin van artikel 3:2 lid 2 sub c van de Wvvgz. In jurisprudentie is het opleggen van een kamerprogramma als insluiting gekwalificeerd, wanneer de deur gesloten moet blijven. Daarvoor is volgens de rechtbank niet relevant of de deur op slot is; ongeacht het daadwerkelijk op slot zijn van de deur, is de feitelijke uitwerking van de maatregel hetzelfde, namelijk klager wordt verder beperkt in zijn doen en laten (ECLI:NL:RBZWB:2021:2879).

De klachtencommissie overweegt ten tweede dat volgens de definities in de Wvvgz en artikel 3:1 Wvvgz sprake is van verplichte zorg wanneer verzet wordt getoond. Verweerder heeft ter zitting en in het verweerschrift aangegeven dat sprake was van instemming van klager met het kamerprogramma en dat om die reden geen 8:9 brief is overhandigd. Hij geeft tevens aan dat op het moment dat zou blijken dat klager wél verzet zou tonen, door bijvoorbeeld zijn kamer te verlaten, wel een 8:9 brief zou worden geschreven. De klachtencommissie overweegt dat deze redenering in overeenstemming is met artikel 1:4 Wvvgz en in het bijzonder het zesde lid van dat artikel.

De klachtencommissie constateert dat hoewel klager in zijn klaagschrift en ter zitting heeft verklaard dat hij na de eerste dag het niet eens was met zijn kamerprogramma, nergens in het dossier aantekeningen terug zijn te vinden van dit verzet. De pvp heeft ter zitting bevestigd dat klager hem heeft gebeld om te vertellen dat hij het oneens was met zijn kamerprogramma, maar dit heeft niet tot een klacht of een gesprek met de behandelaar geleid. Omdat klager de weg naar de pvp wel wist te vinden, constateert de klachtencommissie dat klager wel op de hoogte was van de wegen om zijn verzet kenbaar te maken, maar daar zelf geen gevolgen aan heeft verbonden. De klachtencommissie overweegt dat wanneer behandelaars en begeleiders geen signalen krijgen van klager dat hij het oneens is met het kamerprogramma, zij ook niet kunnen weten dat sprake is van verzet. De klachtencommissie zal deze klacht ongegrond verklaren.

Klacht 2

De klachtencommissie constateert dat partijen niet van mening verschillen over de vraag of hier een 8:9 brief uitgereikt had moeten worden. Onder verantwoordelijkheid van verweerder is de telefoon van klager ingenomen. Dit is een vorm van verplichte zorg zoals bedoeld in artikel 3:2 lid 2 sub h van de Wvvgz en daarvoor had een schriftelijke beslissing moeten plaatsvinden. De klachtencommissie zal deze klacht gegrond verklaren.

Klacht 3:

De klachtencommissie constateert dat klager in zijn vrijheden is beperkt na een incident op de afdeling (betrokkenheid bij plannen tot het invoeren van drugs). Voor het incident mocht hij met onbegeleid verlof, erna niet meer. Klager heeft ter zitting aangegeven dat het intrekken van vrijheden onderdeel is van de afspraken die gemaakt zijn met zijn behandelaars. Hij geeft ook aan dat hij langere tijd zijn vrijheden heeft ingeleverd dan was afgesproken, dat deze inperking nog steeds voortduurt en dat hij het hier niet mee eens is. In het medisch dossier is geen informatie te vinden of klager in samenwerking was of zich verzet, maar verweerder stelt niet dat sprake was van instemming met het beperken van verlof. De klachtencommissie gaat er daarom vanuit dat het verzet van klager bij verweerder bekend was. Klager is een vorm van verplichte zorg in de zin van artikel 3:2 lid 2 sub b van de Wvvgz opgelegd en daarvoor had een schriftelijke beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz moeten plaatsvinden.

Verweerder stelt dat nooit een 8:9 brief geschreven hoeft te worden bij het inperken van verlof. De klachtencommissie kan verweerder in zoverre volgen dat wanneer geen sprake is van verzet, bij een wijziging in het verlof niet telkens een 8:9 brief geschreven hoeft te worden. In jurisprudentie is aangegeven dat wanneer sprake is van samenwerking, het moment waarop tot een aanzegging moet worden overgegaan verschuift naar het moment dat sprake is van verzet (ECLI:NL:RBMNE:2021:1565). Zodra dat verzet zich echter voordoet, moet alsnog een 8:9 brief worden geschreven. De klachtencommissie zal deze klacht gegrond verklaren.

Op het verzoek van klager om schadevergoeding aan het einde van de zitting gaat de klachtencommissie niet in, omdat het geen onderdeel van zijn klacht was.

Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht tegen het kamerprogramma in de periodes 21 maart tot en met 28 maart 2022 en 17 april tot en met 19 april **ongegrond**.

De klacht over de verplichte zorg, namelijk het beperken in de vrijheid om het eigen leven in te richten door middel van het innemen van de telefoon, verklaart de klachtencommissie **gegrond**.

De klacht over verplichte zorg, namelijk het beperken van de bewegingsvrijheid, verklaart de klachtencommissie **gegrond**.

De beslissing is genomen op 28 april 2022 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, de heer M. Tervoort en mevrouw R. Gros, leden, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw N.O.M. Woestenburg.

Vervolg

Tegen de beslissing op een Wvggz-klacht kunnen klager en verweerders binnen zes weken een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvggz).

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 10 mei 2022 verstuurd aan klager, pvp, verweerder, de directie, de geneesheer-directeur en de inspectie.